

Azərbaycanın sülh təşəbbüsü

Bu, İlham Əliyevin müstəqil siyasətinin təməl prinsiplərini, ölkəmizin beynəlxalq imicini əks etdirən gerçəklikdir

İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra yaranmış yeni tarixi-siyasi reallıq Azərbaycanın regional mövqeyinin möhkəmləndirilməsini və beynəlxalq münasibətlər sistemindəki rolunun daha da artmasını şərtləndirdi. Yəni hərbi-siyasi qələbə ilə Azərbaycan həm də bölgədəki statusunu daha da möhkəmləndirdi.

Məhz İlham Əliyevin uğurlu diplomatiyası sayəsində onilliklərdir davam edən Azərbaycan-Ermənistan münaqişəsi yalnız hərbi qələbə ilə deyil, həm də beynəlxalq hüquq çərçivəsində təsbit olunmuş sülh razılaşması ilə başa çatmaq üzrədir.

Bu bir həqiqətdir ki, Prezident İlham Əliyev beynəlxalq diplomatiyada sülhün və təhlükəsizliyin təbliğatçısı kimi tanınır. Prezident İlham Əliyev yalnız Azərbaycanın deyil, həm də regionun və dünyadakı münaqişələrin həlli üçün daim konstruktiv yanaşmalar ortaya qoyub, sülhsevər siyasəti ilə dünya birliyinin diqqətini cəkb.

İlham Əliyev Azərbaycanın müstəqillik qazandığı gündən etibarən ölkənin beynəlxalq əlaqələrinin inkişafına xüsusi önəm verib. Onun rəhbərliyi altında Azərbaycan bir tərəfdən dünya birliyi ilə münasibətlərini gücləndirərkən, digər tərəfdən isə regional məsələlərdə balanslı və sülhəyönəlik siyasət yürüdü. Xüsusilə keçmiş Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli istiqamətində, o, Azərbaycanın suverenliyini və ərazi bütövlüyünü qorumağı əsas prinsip kimi müəyyən edib, eyni zamanda münaqişənin sülh yolu ilə həlli üçün bir çox təşəbbüslər irəli sürüb.

Qarabağ zəfəri həm də Azərbaycanın gücünü və müstəqil xarici siyasətini daha geniş qlobal səviyyədə tanıtdı və bu dövr ərzində Azərbaycanın Qərb və Şərq ölkələri ilə diplomatik əlaqələri daha da dərinləşdi.

Azərbaycanın BMT, ATƏT, Qoşulmama Hərəkatı, Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı, Türk Dövlətləri Təşkilatı, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı kimi beynəlxalq təşkilatlarda fəal iştirakı onun qlobal siyasətdəki rolunu artırır. Azərbaycanın bu təşkilatlarda mövqeyi onun həm regional, həm də qlobal məsələlərə təsir göstərən bir ölkə olduğunu göstərir.

Avqustun 8-də ABŞ-də Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh sazişinin mətninin paraflanması tərəflərin sülhə daha da yaxınlaşdığını təsdiqləyən reallıqdır. ABŞ Prezidenti Donald Trampın vasitəçiliyi ilə keçirilən görüşdə əldə edilən nəticələr həm Azərbaycanda, həm də Ermənistanda müzakirə mövzusu olaraq qalır.

Artıq hər iki tərəf sülh barədə düşünür. Buna misal kimi təkcə Bakı ilə Yerevan arasında ilk çarter reysinin həyata keçirilməsini göstərmək olar. Zəngəzur dəhlizinin açılması istiqamətində ikitərəfli razılaşmanın əldə olunması da bunun tərkib hissəsidir.

Bütün bunlar iki dövlətin rəhbərlərinin heç bir kənar qüvvələrin, yəni vasitəçi ol-

madan reallaşdırdığı proseslərdir. Qərb institutları konkret olaraq bu prosesdən kənarda saxlanılır. Uzun illər Qərb bu sahədə təşəbbüsü öz əlində saxlayıb, öz iradəsini dik-tə etdiyi üçün tərəflər arasında heç bir razılaşma əldə edilmirdi. Çünki hər bir təşkilat, dövlət öz maraqları çərçivəsində ortada "dirijorluq" edirdi. İndi Azərbaycan və Ermənistan heç bir kənar müdaxilə olmadan etimad quruculuğu prosesini həyata keçirirlər.

Əminliklə deyə bilərik ki, Azərbaycan və Ermənistan arasında etimad quruculuğu prosesi, bölgədə sülhün və sabitliyin təmin edilməsi üçün vacib bir mərhələdir. Bu hər iki ölkənin uzun illər ərzində yaşadığı gərginlik və münaqişələrin fonunda, yeni bir əməkdaşlıq və qarşılıqlı anlaşma istiqamətində atılmış mühüm addımdır.

Azərbaycan və Ermənistan arasında etimad quruculuğu prosesi birbaşa diplomatik əlaqələr və yüksək səviyyəli danışıqlar vasitəsilə həyata keçirilir. Bu diplomatik təmaslar, qarşılıqlı anlaşma və sülh yolunun tapılması üçün əsas mexanizmlərdən biridir.

Prezident İlham Əliyev və Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyan arasında müntəzəm olaraq aparılan danışıqlar iki ölkə arasında etimadın bərpa edilməsinə xidmət edir. Əvvəlki illərdə diplomatik əlaqələrin olmaması birbaşa dialoq imkanlarını məhdudlaşdırmışdı, amma son zamanlarda bu vəziyyət dəyişib.

Artıq beynəlxalq təşkilatlar, o cümlədən Avropa İttifaqı (Aİ), BMT, ATƏT və digər mühüm qurumlar Azərbaycan və Ermənistan arasında etimad quruculuğu prosesini dəstəkləyirlər. Aİ xüsusilə hər iki ölkəyə sülh prosesində yardım göstərən əsas tərəfdaşdır. Avropa İttifaqı həmçinin sərhədin

müəyyənləşdirilməsi, mülki vətəndaşların təhlükəsizliyi və qarşılıqlı etimadın artırılması məsələlərində önəmli rol oynayır.

Daha geniş baxıldığında, beynəlxalq cəmiyyətin sülh təşəbbüsləri tərəfləri daha da yaxınlaşdıraraq, etimad quruculuğu prosesinə müsbət təsir göstərir. Bu təkcə siyasi və iqtisadi maraqların deyil, həm də insan hüquqları və humanitar yardım məsələlərinin ön planda tutulduğu bir dövrün başlanğıcıdır.

Sərhəd məsələləri və qarşılıqlı təhlükəsizlik Azərbaycan və Ermənistan arasında etimad quruculuğunun ən mühüm aspektlərindəndir. Hər iki tərəf sərhədlərdəki vəziyyətin sabitliyini qorumağa, mülki əhalinin təhlükəsizliyini təmin etməyə və hərbi təxribatların qarşısını almağa çalışır.

Sərhədin müəyyənləşdirilməsi həmçinin iqtisadi və humanitar əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi məsələləri, etimad quruculuğunun əsas şərtlərindəndir. Bu istiqamətdə, xüsusilə sərhəd keçiriciliyinin asanlaşdırılması, ticarət əlaqələrinin qurulması və iki ölkə arasında kommunikasiyanın yaradılması vacib addımlar hesab olunur.

Humanitar məsələlər həm də etimad quruculuğunun təməlini təşkil edir. Azərbaycanın müharibədən sonra Ermənistanla əlaqələri müsbət istiqamətdə qurmaq üçün daha çox insan hüquqları məsələlərini müzakirə etməsi, iki tərəf arasında anlaşma mühitini formalaşdırmağa xidmət edir. Müharibə dövründə əsir düşən şəxslərin mübadiləsi, itkin düşənlərin axtarışı və digər humanitar məsələlər qarşılıqlı etimadın qurulmasında əhəmiyyətli rol oynayır.

Azərbaycan və Ermənistanın vətəndaş cəmiyyətləri arasında da sülh və əməkdaş-

lıq üçün daha çox təmas və əlaqələrin qurulması vacibdir. Bu istiqamətdə müxtəlif qeyri-hökumət təşkilatları və ictimai qurumlar iki ölkə arasında etimadın artırılmasına töhfə verməkdədirlər.

Bir sözlə, Azərbaycan və Ermənistan arasında etimad quruculuğu prosesi hələ başlanğıc mərhələsində olsa da, müsbət irəliləyişlər müşahidə edilir. Bu yalnız diplomatik əlaqələrin inkişafı ilə deyil, həm də iqtisadi, humanitar və mədəni sahələrdə qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığın qurulması ilə bağlıdır. Bu proses hər iki ölkənin gələcəkdə daha çox dialoqa və əməkdaşlığa açıq, eyni zamanda regional sülhün bərqərar olmasına imkan yaradacaq.

Əgər bu istiqamətdə atılan addımlar davam edərsə və tərəflər qarşılıqlı etimadın gücləndirməyə çalışarlarsa, regionda daha uzunmüddətli və davamlı sülhün təmin edilməsi mümkün olar. Bu proses yalnız Azərbaycan və Ermənistanın deyil, bütövlükdə Cənubi Qafqazın gələcək inkişafı və sabitliyi üçün vacibdir.

Azərbaycanın sülh təşəbbüsü regional marağı artıracaq. Azərbaycanın bu sahədəki fəaliyyəti yalnız ölkənin regional və beynəlxalq gücünü artırmaqla qalmır, həm də digər dövlətlərin, beynəlxalq təşkilatların, daha geniş miqyasda regional təhlükəsizlik məsələlərinə olan diqqətini cəlb edir.

Bu gün İlham Əliyev tərəfindən irəli sürülən təşəbbüslər Cənubi Qafqazda sabitlik, inkişaf və əməkdaşlıq üçün real platforma yaradır.

*Rəşad BAXŞƏLİYEV,
"Azərbaycan"*